

Grenstwist tussen Vreeland en Nigtevecht

Na het pand Nigtevechtseweg nr 62 staat het bord "einde bebouwde kom Vreeland". Pas veel verder staat een bord dat aangeeft dat we Nigtevecht binnengaan. Is dan een heel deel van de Nigtevechtseweg en de Vreelandseweg 'niemandslaan'? Waar ligt eigenlijk de grens tussen Vreeland en Nigtevecht? Deze vraag stelde men zich eeuwen geleden al. Nigtevecht en Vreeland

*De Hoekermolen, anno
1874. Prentbriefkaart uit
1976.
Coll.: W. Mooij.*

hebben zelfs aan het begin van de 19de eeuw over die vraag ruzie gehad! In die tijd strekte de gemeente Nigtevecht zich verder uit dan nu. Hier volgt een korte historie over het wel en wee van de gemeentegrens tussen Vreeland en Nigtevecht.

In 1818 werden voor Nigtevecht de kadastrale grenzen vastgesteld (voor Vreeland in 1832) en vastgelegd in minuutplannen. Dit ging niet zonder slag of stoot, want er waren nogal wat meningsverschillen over de locatie van de grens tussen beide gemeenten. In het "Oud Schildboek van de Nederkwartieren 's lands van Utrecht", te Nigtevecht aangebracht in 1599, blijkt dat "Nigtevechts gebied liep tot ongeveer Wittestein, dus bij den Hoeker Molen". Op een kaart uit het Rijnland uit 1647 blijkt echter dat de gemeente Nigtevecht in het noord-oosten ongeveer aan de Hinderdam grensde en in het zuiden aan de grenspaal van Loenen. Deze situatie wordt ook beschreven in de "Tegenwoordige Staat der Nederlanden, deel 12" uit 1772 en zelfs Burgemeester Jhr. J.A.F. Backer vermeldde in 1895 de aannemelijkheid van deze grenslocatie: "volgens den schouwbrief van 24 november 1679, waarnaar ons gerecht schouwde den weg in den gerechte, zou men moeten aannemen dat Nigtevecht destijds aanving bij Hinderdam en eindigde bij het Gerecht van Loenen"¹⁾. Dit zou echter betekenen dat het hele deel van Vreeland dat ten westen van de Vecht lag, tot Nigtevecht zou behoren. Er stond echter ook al tijden een grenspaal bij de Hoekermolen. Volgens Vreeland gaf dit punt dus de begrenzing van beide gemeenten aan.

Nigtevecht had enkele goede argumenten om dit betwiste gedeelte, strekkende van de grenspaal van Loenen tot aan de paal bij de Hoekermolen, tot zijn gemeente te rekenen: zo beweerde Nigtevecht omstreeks 1810 dat steeds een lid van zijn gerecht gekozen was uit het

gedeelte bij de brug van Vreeland, ten westen van de Vecht, en voerde aan dat de burgemeester van Vreeland, de heer Ruys, ook ten westen van de Vecht wonend, zijn testament in Nigtevecht had laten registreren.

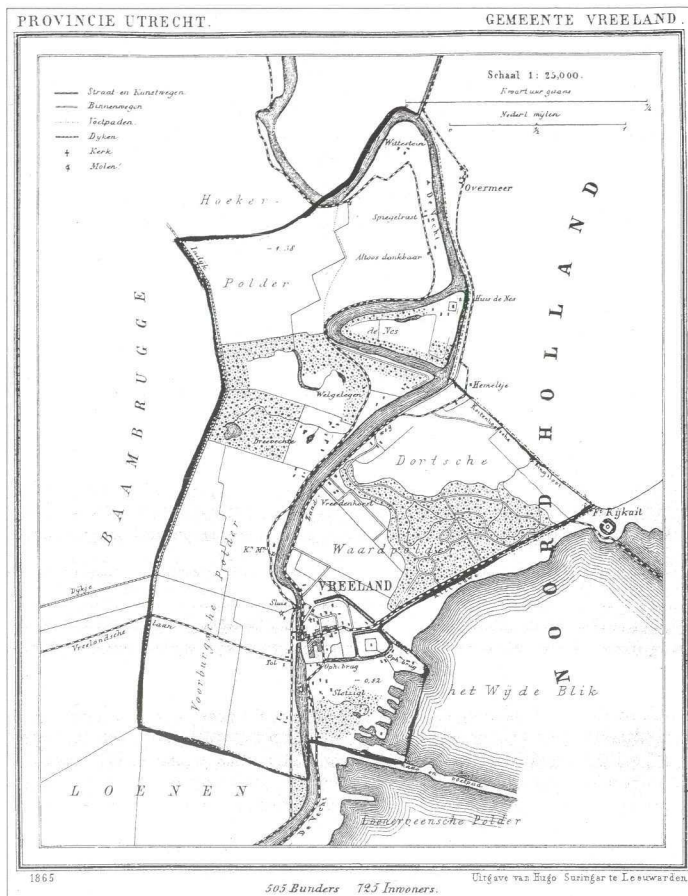
Voorts bracht Nigtevecht naar voren dat Vreeland "permissie had om een rechthuis te zetten schuin over de brug van Vreeland, aan die van Nigtevecht, die het tot nader opzeggens hebben toegestaan, en dat al de transporten enz. te Nigtevecht waaren gedaan". Vreeland kon echter aantonen, "dat steeds een scheidspaal had gestaan bij de Hoekermolen, dat het vorderen van belastingen, inkwartieringen en leveringen van manschappen, dat het tellen der zielen, dat het sluiten van huwelijken, het heffen van rechten op het gemaal, het stemmen in grondvergaderingen in het betwiste gedeelte geschiedde als behorende onder Vreeland; en dat Nigtevecht reeds in 1600 en later in 1768 had getracht het bewuste gedeelte te annexeren, doch telkens vruchteloos; dat ook de brandweer- en de nachtwacht- en alle andere verordeningen van Vreeland sinds onheugelijke tijden, daar dienst deden en van kracht waren."²⁾

Gedeputeerde Staten stelden Vreeland in 1811 in het gelijk. De grens werd vastgesteld, lopende dwars door de Hoekerpolder: de grenspaal iets ten noorden van de Hoekermolen vormt dus de grens van beide dorpen.

Deze grensaanduiding vinden we ook terug bij de beschrijving van Nigtevecht in het Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden uit 1864: "Deze gemeente ligt ten westen van de Vecht en strekt zich langs deze uit, ter lengte van ruim anderhalf uur gaans, namelijk, van de paal of grensscheiding van Vreeland, tot voorbij den Hinderdam."

Juliette Jonker-Duynstee

Het kadastrale archiefonderzoek is verricht door de heer J. Boerstra, waarvoor veel dank.

Kaart van de gemeente Vreeland met de daarop aangegeven grenzen met de omliggende gemeenten. De zigzaglijn boven in de kaart is de molenvetering, die begint bij de Hoekermolen. De gestippelde lijn is een voetpad met planken en leuning over de diverse sloten en de vetering. Dit pad werd tot na 1940 nog gebruikt voor school en kerkgang. Ook leveranciers en wandelaars maakten er gebruik van. Bron: gemeente-atlas van Kuiper, 1868

NOTEN:

- 1) Burgemeester Jhr. J.A.F. Backer, "De eerste levensjaren van de brandspuit in Nigtevecht. Een enkele bladzijde uit het verleden van Nigtevecht", 1895, in: J.W. Verburgt, "Nigtevecht, plaatselijke en kerkelijke geschiedenis", Utrecht 1911, p.7.
- 2) Ibidem.

BRONNEN:

- Aa, A.J. van der, 'Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden', Gorinchem 1846.
 Verburgt, J.W., "Nigtevecht, plaatselijke en kerkelijke geschiedenis", Utrecht 1911.